

СИЛАБУС КУРСУ
КОНЦЕРТМЕЙСТЕРСЬКИЙ КЛАС ТА МЕТОДИКА АКОМПАНеМЕНТУ

Освітній ступінь «Бакалавр»
за спеціальністю 025 «Музичне мистецтво»
галузі знань 02 «Культура і мистецтво»
Освітньо-професійна програма
«Звукорежисура»
Освітня кваліфікація: Бакалавр музичного
мистецтва

Мова викладання: українська.

Керівник курсу

Полянський В'ячеслав Анварович,

заслужений діяч мистецтв України, професор

Контактна інформація: slavaslava1945@gmail.com

Керівник курсу

Полянський Тимур В'ячеславович,

заслужений діяч мистецтв України, доцент

Контактна інформація: slavaslava1945@gmail.com

Керівник курсу

Кравченко В'ячеслав Анатолійович,

старший викладач

Контактна інформація: viacheslavk77@ukr.net

Прореквізити дисципліни: Теорія музики, Сольфеджіо, Спеціальний клас за видами, Спеціальний клас звукорежисура, Основи диригування.

Постреквізити дисципліни: Гармонія, Клас ансамблю, Вокальна та інструментальна музика

сучасних композиторів Київщини, Аналіз музичних творів, Музично-звукове оформлення, Звукорежисерська концертна практика.

Призначення дисципліни

Досконале володіння музичним інструментом, вміння високохудожньо інтерпретувати художні твори є обов'язковим показником рівня професійної підготовки.

Завдання курсу:

- розвивати музичне мислення;
- набути навички інтерпретації творів найрізноманітніших стилів і напрямків;
- теоретично аналізувати музичний твір у структурному, текстологічному, історико-типологічному аспектах;
- глибоко відчувати стилістику виконуваних творів;
- вміти створити глибину і перспективу звучання музичної композиції;
- оволодіти тембральною процесуальністю виконання;
- володіти різноманітними прийомами гри на музичному інструменті;
- опанувати штрихову техніку;
- вільно орієнтуватися в темпо, метроритмічних структурах виконання;
- виробити слухомоторну орієнтацію;
- оволодіти різноманітними засобами акцентуації;
- вільно імпровізувати;
- набути навички довготривалого запам'ятовування музичних творів;
- володіти власними емоціями, артистичною поведінкою на сцені;
- формувати досвід концертно-виконавської діяльності;
- накопичити концертний репертуар.

Метою курсу – підготувати кваліфікованих спеціалістів, які володітимуть комплексом фахових знань і вмінь, музично-виконавською майстерністю, високою виконавською культурою, що необхідні для діяльності в якості артистів естрадного оркестру (ансамблю), концертних виконавців, педагогів.

Мета реалізується через формування у здобувачів вищої освіти загальних та професійних компетентностей: (ЗК – загальні СК - спеціальні)

Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.	ЗК 2
Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.	ЗК 3
Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.	ЗК 5
Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.	ЗК 8
Здатність спілкуватися іноземною мовою.	ЗК 10
Здатність працювати автономно.	ЗК 12
Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.	ЗК 14
Здатність збирати, аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її в процесі практичної діяльності.	СК 12
Здатність використовувати широкий спектр міждисциплінарних зв'язків.	СК 13
Здатність демонструвати базові навички ділових комунікацій.	СК 14
Здатність здійснювати редакторську / менеджерську/ лекторську/ аранжувальну /звукорежисерську діяльність у сфері музичного мистецтва.	СК 15
Здатність використовувати засоби масової інформації для просвітництва,	СК 16

популяризації та пропаганди досягнень музичної культури.	
Здатність застосовувати традиційні та альтернативні інноваційні технології музикознавчої, виконавської, композиторської, диригентської, педагогічної діяльності.	СК 17

Відповідно до освітніх програм вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Демонструвати артистизм, виконавську культуру та технічну майстерність володіння інструментом (голосом) на належному фаховому рівні під час виконавської (диригентської) діяльності.	ПРН 1
Відтворювати драматургічну концепцію музичного твору, створювати його художню інтерпретацію.	ПРН 5
Демонструвати володіння музично-аналітичними навичками в процесі створення виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій.	ПРН 8

Практична спрямованість.

Зміст навчання передбачає диференційований підхід до індивідуального рівня підготовки студентів, використання активних методів навчання, впровадження нових навчальних методик. Основна форма навчальної роботи – індивідуальні заняття в класі з інструментом. Прийоми виконання естрадно-джазового репертуару базуються на методиці класичної виконавської школи. Протягом вивчення навчальної дисципліни «Концертмейстерський клас та клас акомпанементу» студенти закріплюють та поглиблюють знання, вдосконалюють вміння та навички.

В процесі вивчення курсу здобувачі формують загальні та фахові компетентності за принципом поступового та комплексного накопичення професійних і виконавських навичок, знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності, сприяння в процесі навчання найбільш повному розкриттю його індивідуальності і творчого потенціалу здатність демонструвати достатньо високий рівень виконавської майстерності, здатність створювати та реалізовувати власні художні концепції у виконавській діяльності, виховати навички самостійної роботи, уміння узагальнювати і творчо застосовувати у практичній діяльності отримані знання.

Характеристика навчальної дисципліни.

Кількість кредитів ЄКТС – 3

Загальна кількість годин – 90

Кількість модулів – 1

Рік підготовки: 1. Семестр: I

Тижневих годин: індив. – 2 год

Індивідуальні: денна форма навчання - 32 год.; заочна форма навчання – 8 год.

Самостійна робота: денна форма навчання – 58 год.; заочна форма навчання – 82 год.

Вид підсумкового контролю: диференційований залік – 1 семестри

Форма підсумкового контролю: практична робота, опитування

Зміст і структура навчальної дисципліни

Курс / Семестр	Кількість годин						Вид контролю
	Всього		Індивідуальні		Самостійна робота		
	денна форма	заочна форма	денна форма	заочна форма	денна форма	заочна форма	
І курс, І семестр, Модуль І	90	90	32	8	58	82	Диференційований залік
Разом	90	90	32	8	58	82	

№ тижня	Назва теми	Всього годин	завдання для самостійної роботи
МОДУЛЬ 1. І курс, І семестр			
Змістовий модуль 1			
1;2	Тема 1. Робота над постановкою	15	Опрацювання методичної, нотної літератури. Виконання практичних завдань відповідно вимог аудиторної роботи
3;4;5;6	Тема 2. Робота над аплікатурою	15	Опрацювання методичної, нотної літератури. Виконання практичних завдань відповідно вимог аудиторної роботи
7;8	Тема 3. Читання з аркушу. Транспонування	15	Опрацювання методичної, нотної літератури. Виконання практичних завдань відповідно вимог аудиторної роботи
Змістовий модуль 2			
9;10	Тема 4. Робота над динамікою	15	Опрацювання методичної, нотної літератури. Виконання практичних завдань відповідно вимог аудиторної роботи
11;12;13;14	Тема 5. Робота з солістом	15	Опрацювання методичної, нотної літератури. Виконання практичних завдань відповідно вимог аудиторної роботи
15;16	Тема 6. Підбір по слуху. Імпровізація	15	Опрацювання методичної, нотної літератури. Виконання практичних завдань відповідно вимог аудиторної роботи
Модульний контроль знань. Диференційований залік			

Організація самостійної роботи студентів

Самостійна робота

Заняття під керівництвом викладача будуть мати відчутні результати тоді, коли вони підкреслені систематичною, чітко організованою самостійною роботою. Зміст самостійної роботи залежить від таких факторів, як тривалість навчання, рівень підготовки студента, його індивідуальні якості. В організації самостійних занять студента, необхідно дотримуватися

послідовності в роботі, а також рухатись у вивченні матеріалу від простого до складного. Вимоги, якими студенти повинні керуватися при виконанні самостійної роботи:

- Знання свого інструмента, його художніх і технічних можливостей.
- Усвідомлення художнього змісту твору, стилістики, особливостей використання засобів музичної виразності.
- Визначення навчального завдання і конкретних рекомендацій викладача.
- Розподіл часу і застосування системності в організації занять.
- Самоконтроль, аналіз помилок та їх усунення.
- Опрацювання рекомендованої методичної літератури.

Успішному розвитку навичок самостійної роботи студента повинні сприяти постійні завдання для домашнього вивчення та читки з листа найрізноманітнішою репертуару (починаючи від етюдного матеріалу та уривків з оркестрової (ансамблевої) літератури до концертного репертуару) із систематичною перевіркою цих завдань викладачем в класі.

Аудиторна робота

Завдання педагога в класі «Концертмейстерський клас та методика акомпанементу» полягає в максимальному сприянні розвитку музично-виконавських здібностей студента та формування його професійної майстерності. Роль педагога як безпосереднього керівника творчим розвитком учня визначається системністю впливу на формування його логічного мислення, почуттів, постійне удосконалення виконавської техніки.

Успіх педагога великою мірою визначається його умінням індивідуально підійти до кожного студента. Для цього необхідно систематично вивчати особистість студента, знати, чим він живе і цікавиться.

Заняття базуються на основі послідовно розробленої програми навчання. Добираючи репертуар, викладач повинен постійно мати на увазі індивідуальні особливості кожного студента, ступінь його обдарування, музичного розвитку та спеціальної підготовки. Крім цього, для викладача дуже важливо уявити собі як той чи інший студент зможе грати в майбутньому, і постійно шукати найкращі

шляхи для досягнення мети. Вміння вірно оцінити та розпізнати можливості студента є головною метою викладача.

Один з важливих принципів керування процесом навчання – складання індивідуальних планів, що передбачає такі положення:

- доступність репертуару, тобто відповідність твору можливостям конкретного студента як з технічного, так і з художнього боку;
- послідовність зростання складностей як в технічному, так і в художньо-образному аспектах;
- різноманітність репертуару, тобто розвивати студента на творах різних стилів і напрямів зарубіжних і вітчизняних композиторів.

До індивідуального плану студента слід включати високохудожні твори. Протягом чотирирічного навчання студент має досконало опанувати виконавське мистецтво в різноманітних стилях і жанрах: старовинна музика, твори композиторів-класиків, сучасні естрадні твори, твори класиків джазового мистецтва.

Глибина поетапного і різнобічного підходу до розкриття закономірностей музично-виконавського мистецтва є високим гарантом у вихованні музиканта-інструменталіста.

З метою глибокого осягнення студентами характеру музики в навчальному процесі слід використовувати педагогом на уроці метод показу. Виконання викладачем музичного твору збагачує студента яскравими художніми враженнями і слугує стимулом для подальшої самостійної роботи.

Успішний шлях розкриття змісту – словесні пояснення. Педагог повинен вміти говорити про музику, причому образно, поетично, захоплююче. Даний метод допомагає виявити зв'язок музики з реальним світом, який знайшов у ній відображення, робить її досяжною і близькою студентів.

Метод емоційного впливу дає можливість педагогу безпосередньо впливати на студента під час виконання. При наявності контакту із студентом педагог є диригентом, а студент – чутливим оркестром. Проте, зловживання “диригуванням” небезпечно, оскільки може призвести до зниження активності студента, його ініціативи.

Важливим компонентом музичного навчання студента є розвиток його внутрішнього слуху. Варто ширше практикувати добір на слух мелодій і транспонування їх по пам'яті. Розвиток внутрішнього слуху має два етапи. Перший - початковий, пов'язаний з вокальним і руховим апаратом, без якого неможливо встановити наявність музичної уяви і запам'ятовування. Другий, вищий етап, характеризує здатність вільно оперувати музичними уявленнями. Розвиток внутрішнього слуху вимагає систематичної роботи, що розпочинається з опрацювання фрази. На початковому етапі навчання необхідно набути вміння сприймати на слух інтервали, акорди, ступені ладу, розрізняти їх у живій мелодії. Для розвитку внутрішнього слуху важливе також запам'ятовування невеликих творів, що потребує чіткого уявлення про елементи форми (для цього необхідний аналіз фраз і речень, мелодичної побудови). Результативним для розвитку музичної пам'яті і внутрішнього слуху є читання і запам'ятовування нотного

тексту без інструменту, на прикладі простих пісенних мелодій. Саме добір на слух є початковим етапом в опануванні мистецтвом імпровізації.

Навчання грі на музичному інструменті – складний і багатогранний процес. Він включає в себе не тільки виконавський, але й загальномузичний розвиток студентів. Його необхідним елементом є виховна робота. При всій її різноманітності вона може бути зведена до декількох основних напрямів: виховання світогляду, волі і характеру, естетичних смаків, уміння працювати. Необхідно слухати високохудожні твори у кращому виконанні, відвідувати концерти. Важливо, щоб молодий музикант якомога більше отримувалася яскравих вражень.

Рекомендована література

1. Афанасьєва Е. Ю. Методичні особливості роботи концертмейстера з студентами- музикантами у вищих мистецьких навчальних закладах / Е. Ю. Афанасьєва // Молодий вчений. - 2017. - № 10. - С. 230-235
2. Боршуляк А.М. The semantics of Franz Liszt's piano threnodies within the concept of passion. STUDIA UBB MUSICA. LXV, 1, 2020. P. 169–182. URL: http://www.studia.ubbcluj.ro/arhiva/abstract_en.php?editie=MUSICA&nr=1&an=2020&id_art=17617 . Web of Science.
3. Боршуляк А.М., Лаврентьєва Н. В. Проблеми та особливості роботи концертмейстера в умовах дистанційного навчання. Педагогічна освіта: теорія і практика. № 31. 2021. С. 186–196. (Index Copernicus, фаховий), категорія Б. <http://pedosv.kpnu.edu.ua/article/view/251320>
4. Гордійчук Л.В. Концертмейстерський клас : методичні рекомендації до робочої програми навчальної дисципліни / Л. В. Гордійчук. – Луцьк : Ключі, 2018. – 9 с
5. Демидова В. Прогностична функція професійної діяльності піаніста-концертмейстера у класі вокалу., Музичне мистецтво і культура. 2020. Випуск 30 книга 1
6. Кретов А., Новик-Кретова І. Феномен піаніста-концертмейстера в соціокультурному просторі: діалог історії й сучасності. The culturology ideas. 2017. №12
7. Макара М. С. Вокальні твори Мечислава та Адама Солтисів. Українська музика: Науковий часопис Число 1. Львів: ЛНМА ім. М. В. Лисенка , 2016. С. 109–112.
8. Молчанова, Тетяна Олегівна. Самоосвітня діяльність піаніста-концертмейстера: теоретичний аспект [Текст] : [навч. посіб.] / Тетяна Молчанова. - Львів : Т. В. Тетюк [вид.], 2021. - 219 с. : іл.

- Бібліогр.: с. 185-219.

9. Молчанова, Тетяна Олегівна. Мистецтво піаніста-концертмейстера у культурно- історичному контексті: історія, теорія, практика [Текст] : монографія / Тетяна Молчанова ; Львів. нац. муз. акад. ім. М. В. Лисенка. - Львів : Ліга-Прес, 2015. - 557 с. : іл. - Бібліогр.:с. 449-494.
10. Ніколаєва Л. М. Пісня пісень Василя Барвінського у дзеркалі питань теорії та виконавства. Василь Барвінський і сучасна українська музична культура : зб. наук. праць. Дрогобич: Просвіта, 2012. С. 216–226.
11. Никитюк Н. С. Концертмейстерський клас: організація самостійної роботи студента- піаніста : методичні рекомендації / Н. С. Никитюк. – Луцьк : Вежа-Друк, 2018. – 20 с. 9.
12. Овчарова І. Оптимізація засвоєння пісенного репертуару на заняттях з акомпанементу. Виконавська інтерпретація та сучасний навчальний процес: матеріали IV Всеукр. наук.- практ. конф. (Луганськ, 15–16 березня 2012 р.). Луганськ : Вид-во ЛДІКМ, 2012. С. 251– 252.
13. Повзун, Л. Наукові і художні аспекти мистецької діяльності піаніста-концертмейстера : автореф. дис ... канд. мистецтвознав. : 17.00.03 / Людмила Іванівна Повзун; В.о. НАН України. Ін-т мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського.– К. : [б.в.], 2005.
14. Ревенчук В.В. Теорія та методика формування концертмейстерських умінь : Навчальний посібник / В. В. Ревенчук. – Ніжин : Вид-во НДУ ім. М. Гоголя, 2009. – 111 с.

Політика навчальної дисципліни

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

Знати:

- стильові та жанрові особливості музичних творів
- основні технічні можливості музичного інструменту та засоби виразності (звук, метро-ритм, темпо-ритм, інтонація, штрихи, динаміка тощо);
- знати й розуміти основні шляхи інтерпретації художнього образу музичного твору;
- способи досягнення єдиного звукового комплексу у процесі акомпанування
- принципи організації праці та функції концертмейстера

Вміти:

- володіти виражальними можливостями музичного інструменту у виконанні акомпанементу творів класичної, сучасної та народної музики;
- акомпанувати вокалістам та інструменталістам;
- провести музично-теоретичний аналіз виконуваних творів;
- створити власну музичну інтерпретацію партії акомпанементу;
- створити власний варіант супроводу до народної пісні на основі гармонічного аналізу;
- виконувати нескладний акомпанемент з аркуша та в транспорті;
- підбирати на слух та гармонізувати мелодію;
- створювати необхідні психологічні передумови та творчу атмосферу для забезпечення вдалого концертного виступу.

Важливим компонентом музичного навчання студента є розвиток його внутрішнього слуху. Варто ширше практикувати добір на слух мелодій і транспонування їх по пам'яті. Результативним для розвитку музичної пам'яті і внутрішнього слуху є читання і запам'ятовування нотного тексту без інструменту, на прикладі простих пісенних мелодій. Саме добір на слух є початковим етапом в опануванні мистецтвом імпровізації.

Політика щодо контролю навчальних досягнень: Протягом навчання використовується система кредитно-модульного контролю. До структури модуля дисципліни входять:

- аудиторна практична робота студента або спілкування через сервіси онлайн-зв'язку (за умови дистанційного навчання);
- виконання індивідуальних завдань

- фронтальне опитування, виконання індивідуальних завдань, розв'язання практичних ситуацій, виконання практичних завдань;
- самостійна робота студента;
- модульна контрольна робота.
- Протягом навчання постійно здійснюється поточний контроль, в кінці кожного семестру підсумковий (модульний контроль), у кінці передбачений - залік.

Політика оцінювання. У накопичувальній заліково-екзаменаційній відомості структура балів для оцінювання навчальних досягнень студентів має наступну структуру: 30 балів на поточний контроль за всіма змістовними модулями (опитування та виконання індивідуального завдання, складання модульної контрольної роботи), 30 балів на складання заліку. Сума оцінок, отриманих студентом за різні види виконаної навчальної роботи, становить підсумкову семестрову оцінку.

Оцінювання знань студентів здійснюється за 100-бальною шкалою, яка переводиться відповідно у національну шкалу («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») та шкалу європейської кредитно-трансферної системи (ЄКТС –А, В, С, D, E, FX, F).

Оцінка балів	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	Відмінно	A	Відмінно (відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок)
82-89	Добре	B	Дуже добре (вище середнього рівня з кількома помилками)
75-81		C	Добре (в цілому правильне виконання з певною кількістю суттєвих помилок)
67-74	Задовільно	D	Задовільно (непогано, але зі значною кількістю недоліків)
60-66		E	Достатньо (виконання задовольняє мінімальним критеріям)
35-59	Незадовільно	FX	Незадовільно (з можливістю повторного складання)
1-34		F	Незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)

Види оцінювання	% від остаточної оцінки
Відвідування	1 %
Опитування під час занять — усні, практичні завдання	59%
Самостійна робота	10 %
Модуль 1	60 %
Диференційований залік - практичний	30 %

**Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю
Семестровий диференційований залік**

Шкала оцінювання

Національна 5-ти бальна шкала	бали модульного контролю знань	ма балів(R)	Шкала ECTS
5 «відмінно»			
Студент володіє усім комплексом знань, навичок і			

вмінь, передбачених програмою: розвинуті віртуозно-технічні навички та музично-виконавські прийоми; у підготовці музичних творів здійснюється поетапна робота, кінцевим результатом якої є відтворення авторського задуму та стилістичних особливостей; виконання технічне, творче і розкриває художній образ творів; високий рівень розвитку музичного слуху, здатність до імпровізації.	26-30	90-100	A
4 «добре» Студент здатен до грамотного виконання тексту, має гарний рівень технічної підготовки, але відтворення художнього змісту творів розкрито недостатньо емоційно і виразно, непевна орієнтація в стилістичних особливостях.	21-25	82-89	B
	17-20	74-81	C
3 «задовільно» Студент виконує текст музичних творів у повному обсязі, але виконавські та технічні прийоми недостатньо розвинуті. Невиразне фразування і динаміка. Має слабкі навички у виконанні музично-виконавських прийомів.	12-16	64-73	D
	7-11	60-63	E
2 «незадовільно» Студент не відтворює текст творів у повному обсязі, не орієнтується в темпах, звуковеденні, виконання не розкриває художній образ творів.	4-6	35-59	FX
Студент не здатен до виконання нотного тексту творів у повному обсязі: наявні помилки в тексті, зупинки при виконанні, перегравання. Нерозвинуті технічні навички слухово-моторна пам'ять.	0-3	0-34	F

Політика щодо перескладання та оскарження оцінки. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання відбувається із дозволу голови кафедри за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний). Переоцінка завдань можлива протягом тижня після отримання оцінки на основі заяви на ім'я завідувача кафедри у письмовій формі. Після отримання заяви, завідувач кафедри протягом тижня створить комісію з переоцінки, яка після проведення аналізу роботи студента повідомить його про своє рішення.

Політика щодо академічної доброчесності Академічна доброчесність здобувачів вищої освіти є важливою умовою для опанування результатами навчання за дисципліною і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролів. Академічна доброчесність базується на засудженні практик списування (виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання), плагіату (відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства), фабрикації (вигадування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі). Політика та принципи академічної доброчесності визначені у Положенні «Про академічну доброчесність» КЗВО КОР «Академії мистецтв імені Павла Чубинського»

https://koukim.com/files/publiczna_informatsiya/2021/polozhennya_pro_akademiyi_dobrochesnist.pdf

Політика щодо відвідування. Відвідування є важливим компонентом курсу з огляду на

складність дисципліни, студент не вповні володіє всім обсягом потрібної його контекстної інформації. Для здобувачів вищої освіти денної форми відвідування занять є обов'язковим. Поважними причинами для неявки на заняття є хвороба, участь в заходах академії, академічна мобільність, які необхідно підтверджувати документами. Про відсутність на занятті та причини відсутності здобувач вищої освіти має повідомити викладача або особисто, або через старосту.

За об'єктивних причин (наприклад, міжнародна мобільність) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням з керівником курсу.

За умови дистанційного навчання важлива присутність студента під час онлайн-зустрічей Google-Meet та регулярне виконання завдань у Google-classroom.

Запізнення на фахові заняття є не припустимими. У випадку наявності довідки від лікаря призначається відпрацювання занять в інший час за індивідуальною програмою.